

Sygn. akt I Ns 3333/17

POSTANOWIENIE

Dnia 18 maja 2017 roku

Sąd Rejonowy w Gliwicach Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR Grzegorz Korfanty

Protokolant: Barbara Kubicka

na rozprawie rozpoznał sprawę

z wniosku **E. B.**

o zatwierdzeniu uchylecia się od skutków prawnych oświadczenia o odrzuceniu spadku

postanawia:

1. oddalić wniosek;
2. obciążyć wnioskodawcę kosztami postępowania w zakresie przez niego poniesionym.

SSR Grzegorz Korfanty

Sygn. akt I Ns 3333/16

UZASADNIENIE

W dniu 2 sierpnia 2016 roku do Sądu Rejonowego w Częstochowie P. B. oraz M. B. (1), ustawowi przedstawiciele małoletniego E. B. złożyli wniosek o przywrócenie terminu zawitego do złożenia oświadczenia woli o odrzucenie spadku w imieniu małoletniego. W uzasadnieniu wnioskodawcy wskazali, iż w dniu 16 października 2015 roku Sąd Rejonowy w Częstochowie, V Wydział Rodzinny i Nietletnich wydał zezwolenie na złożenie oświadczenia w imieniu małoletniego E. B. w przedmiocie odrzucenia spadku po M. B. (2), zmarłej dnia 31 maja 2015 roku w K.. Wnioskodawcy wskazali, iż w ich ocenie nastąpił błąd w rozumieniu art. 1019 § 2 k.c. w związku z art. 84 k.c., polegający na tym, że pozostawali oni w przekonaniu, iż złożenie wniosku do Sądu o wydanie zezwolenia na dokonanie złożenia oświadczenia w imieniu małoletniego syna w określonym terminie szczęście miesięcy powoduje zachowanie tego terminu, gdyż nie możliwym byłoby ważne dokonanie tej czynności bez zgody Sądu opiekuńczego. Brak rzetelnego pouczenia spowodował dalsze skutki prawne uchybienia terminu zawitego. Jednocześnie wnioskodawcy podali, iż w wyniku powyższego nie mieli dostatecznej wiedzy prawniczej i w ich przekonaniu samo wystąpienie o zgodę na odrzucenie spadku w imieniu małoletniego w terminie sześciu miesięcy było dostatecznym zachowaniem terminu do jego odrzucenia. Wnioskodawcy podali, iż zaistniały błąd jest błędem prawnie doniosłym. Wieloznaczne i podlegające szybkiej inflacji prawo nie może skutecznie oddziaływać na podmioty, którym w normach prawnych wyznacza określone zachowania. Adresat normy prawnej nie jest w stanie bez pośrednictwa profesjonalistów zapoznać się z jej treścią, a tym samym ustalić, jaki jest zakres jego praw i obowiązków. Konkludując wnioskodawcy wskazali, że jedynym ich uchybieniem jest zaniechanie przeprowadzenia przewodu bez profesjonalnego wsparcia pełnomocnika prawnego.

Sąd Rejonowy w Częstochowie postanowieniem z dnia 6 października 2016 roku stwierdził swą niewłaściwość i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Gliwicach.

Na rozprawie w dniu 18 maja 2017 roku pełnomocnik wnioskodawcy przedstawił ustawy małego E. B. ostatecznie sprecyzował treść wniosku wnosząc o zatwierdzenie poświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po M. B. (2) przez małego E. B..

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Spadkodawczyni M. B. (2), nazwisko rodowe G., córka J. i C., urodzona (...) w K., zmarła w dniu 31 maja 2015 roku w K.,. Jej ostatnim miejscem zamieszkania była W.. M. B. (2) w chwili śmierci była wdową. Spadkodawczyni miała siedmioro dzieci: córki J. P., D. B. (1), B. B. (1) oraz synów: D. B. (2), K. B., A. B. oraz P. B..

Oświadczeniem z dnia 31 sierpnia 2015 roku przed notariuszem M. P., Kancelaria Notarialna w C. przy (...), syn zmarłej M. B. (2), P. B. odrzucił spadek po matce. P. B. oświadczył, iż jego jedynym zstępnym jest jego mały syn E. B.. P. B. został pouczony przez notariusza o skutkach dojścia do dziedziczenia małego, w szczególności o konieczności uzyskania zezwolenia sądu opiekuńczego na odrzucenie w jego imieniu spadku.

/dowód: akt notarialny rep. A nr (...) k. 5-4v akt sprawy Sądu Rejonowego w Częstochowie V Nsm 931/15, odpis skrócony aktu zgonu M. B. (2) k. 8/

P. B. oraz M. B. (1) postępując zgodnie z pouczeniem udzielonym przez notariusza, złożyli w Sądzie Rejonowym w Częstochowie wniosek o zezwolenie na dokonanie czynności prawnej przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem małego E. B.. Postanowieniem z dnia 16 października 2015 roku w sprawie V Nsm 931/15 Sąd Rejonowy w Częstochowie, V Wydział Rodzinny i Nieletnich zezwolił P. B. i M. B. (1) jako przedstawicielom ustawy E. B. na złożenie oświadczenia w imieniu małego o odrzuceniu spadku po M. B. (2) zmarłej w dniu 31 maja 2015 roku w K., a będącej babcią małego.

/dowód: akta sprawy Sądu Rejonowego w Częstochowie V Nsm 931/15/

Wnioskodawcy P. B. i M. B. (1) byli obecni na ogłoszeniu postanowienia we wskazanej sprawie. Wnioskodawca P. B. utrzymywał, iż nie został pouczony o dalszym toku postępowania. Po ogłoszeniu postanowienia wnioskodawcy pozostawali w przekonaniu, że sprawa jest już zakończona. Wnioskodawcy po uzyskaniu zgody wydanej przez Sąd Rodzinny nie składali w imieniu małego E. B. przed sądem lub przed notariuszem oświadczenia o odrzuceniu spadku.

Wnioskodawca P. B. podał, że gdyby został pouczony przez Sąd o dalszych krokach w sprawie to podjąłby je. W jego mniemaniu oraz społeczności lokalnej były to kroki wystarczające do odrzucenia spadku. Wnioskodawca nie zwracał się do Sądu lub radcy prawnego o szczegółowe wyjaśnienia.

/dowód: akta sprawy Sądu Rejonowego w Częstochowie V Nsm 931/15, zeznania P. B. k. 35v-36/

Na rozprawie w dniu 6 października 2016 roku przed Sądem Rejonowym w Częstochowie P. B. i M. B. (3) jako przedstawiciele ustawy małego E. B. złożyli oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku w jego imieniu po spadkodawczyni M. B. (2), córce J. i C., zmarłej dnia 31 maja 2015 roku w K. i oświadczyli, że odrzucają przypadający mu z ustawy spadek po spadkodawczyni M. B. (2), która testamentu nie sporządziła.

/dowód: protokół z rozprawy przed Sądem Rejonowym w Częstochowie z dn. 6 października 2016 r. k.16/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o złożone do akt dokumenty, których wiarygodność i autentyczność nie była kwestionowana, wobec czego Sąd przydał im moc dowodową w sprawie. Za częściowo wiarygodne Sąd uznał zeznania wnioskodawcy P. B.. Sąd dał wiarę zeznaniom w zakresie opisu odrzucenia spadku przez wnioskodawcę oraz pouczenia notariusza. Sąd nie dał wiary zeznaniom wnioskodawcy w części dotyczącej przyczyn, dla których nie

złożono stosownego oświadczenia w imieniu małoletniego E. B.. Tłumaczenia wnioskodawcy jakoby nie otrzymał on właściwego pouczenia od Sądu Rodzinnego w ocenie Sądu są próbą ukrycia własnego zaniedbania.

Sąd zważył co następuje:

Wniosek P. B. i M. B. (1), będących przedstawicielami ustawowymi małoletniego E. B. Sąd uznał za bezzasadny wobec czego oddalił wniosek o zatwierdzenie uchylenia się przez małoletniego E. B. od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłej babci M. B. (2).

Wniosek o zatwierdzenie oświadczenia o uchyleniu się od niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłym dziadku podlegał ocenie zgodnie z przepisami art. 1019 k.c. i 84 k.c.

Zgodnie z treścią art. 1019 § 1 k.c., jeżeli oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku zostało złożone pod wpływem błędu lub groźby, stosuje się przepisy o wadach oświadczenia woli z następującymi zmianami: uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia powinno nastąpić przed sądem; spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca.

W myśl § 2 powyższego przepisu, spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia w terminie, może w powyższy sposób uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu. Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd (art. 1019 § 3 k.c.). W myśl art. 84 k.c. w razie błędu co do treści czynności prawnej można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli (§ 1). Można powoływać się tylko na błąd uzasadniający przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia tej treści (§ 2).). W przypadku oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku błąd co do treści takiego oświadczenia może dotyczyć m.in. osoby spadkodawcy, tytułu powołania, przedmiotu spadku. Należy jednak zgodzić się z poglądem, że podstawę uchylenia się przez spadkobiercę od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może stanowić błąd prawnie doniosły (art. 1019 § 2 w zw. z art. 84 § 1 zd. 1 i § 2 k.c.). Na gruncie art. 84 k.c. nie ma przeszkód do uznania za błąd prawnie doniosły nie tylko błędu, co do faktów, ale i błędu, co do prawa - jeżeli oczywiście dotyczy on treści czynności prawnej i jest istotny (Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2012 r. II CSK 171/12). Z przepisów art. 88 § 2 k.c. w zw. z art. 1019 k.c. wynika, że prawo do uchylenia się od skutków złożonego oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku albo skutków niezłożenia żadnego oświadczenia wygasa po upływie terminów z art. 88 § 2 k.c.

Jako, że wnioskodawcy powoływali się na błąd, uprawnienie małoletniego do uchylenia się od skutków niezachowania terminu do złożenia oświadczenia wygasa z upływem roku od wykrycia błędu. Wnioskodawcy dowiedzieli się o istnieniu ewentualnego zobowiązania małoletniego E. B., z tytułu powołania do spadku po zmarłej M. B. (2) w lipcu 2016 roku. Biorąc pod uwagę, iż P. B. i M. B. (1) złożyli wniosek w dniu 2 sierpnia 2016 roku należy uznać, iż zmieścili się oni w rocznym terminie wskazanym w art. 88 § 2 k.c., dotyczącym czasowego zakresu dopuszczalności podniesienia zarzutu działania pod wpływem błędu.

Przedstawiciele ustawowi małoletniego E. B. powoływali się na błąd co do wiedzy o konieczności złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu małoletniego w ustawowym terminie oraz co do samej konieczności złożenia takiego oświadczenia po uzyskaniu zezwolenia sądu. P. B. wskazał, że nie został pouczony przez Sąd o konieczności złożenia takiego oświadczenia w imieniu małoletniego już po uzyskaniu takiego zezwolenia. Nadto wskazał, że na jego pytanie dotyczące końca sprawy, usłyszał od Sądu, iż sprawa jest zakończona co utwierdziło P. B. w przekonaniu, iż nie ma konieczności podejmowania dalszych kroków. Przede wszystkim należy wskazać, że zaniechanie złożenia oświadczenia woli w imieniu małoletniego w przedmiocie odrzucenia spadku nie zasługuje na usprawiedliwienie. Już z samej treści postanowienia z dnia 16 października 2015 roku wydanego przez Sąd Rejonowy w Częstochowie wynika, iż owo postanowienie dotyczy „zezwoenia” na złożenie oświadczenia w przedmiocie odrzucenia spadku po zmarłej M. B. (2). Takie sformułowanie wprost wskazuje, że Sąd wydał zgodę na to by przedstawiciele ustawowi małoletniego podjęli dalsze czynności celem złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku przez małoletniego E. B.. Postawa zaprezentowana przez wnioskodawców nie tylko świadczy o nienależytej staranności w dbaniu o interesy małoletniego, ale także o

tak oczywistym uchybieniu jak czytanie treści postanowienia ze zrozumieniem. Treść przedmiotowego postanowienia została sformułowana w sposób jasny, nie zawierający sformułowań języka prawniczego, co ewentualnie mogłoby usprawiedliwiać jego niezrozumienie. Rażąca jest także sama postawa wnioskodawcy P. B., przedstawiająca, iż to Sąd Rodzinny winien był pouczyć wnioskodawcę o konieczności i sposobie podjęcia dalszych kroków. Natomiast interpretacja twierdzącej odpowiedzi Sądu na pytanie czy to już koniec sprawy jako odniesienia co wszelkich czynności koniecznych do skutecznego złożenia oświadczenia w przedmiocie odrzucenia spadku przez małoletniego, jest daleko idącą lekkomyślnością. Kierując się doświadczeniem życiowym wprost należy przyjąć, iż udzielona odpowiedź Sądu dotyczyła zakończenia sprawy w przedmiocie uzyskania zgody.

P. B., jako przedstawiciel małoletniego winien dolożyć wszelkich starań by pozyskać pełną wiedzę o dalszych poczynaniach celem złożenia skutecznego oświadczenia w przedmiocie odrzucenia spadku po zmarłej M. B. (2) przez małoletniego E. B.. Wnioskodawcy powinni dopytać Sądu o dalsze kroki, a nie oczekiwać ażeby to Sąd dokonał sfinalizowania sprawy w ich imieniu. W przypadku posiadania wątpliwości lub jak sami wskazali wnioskodawcy w przypadku braku koniecznej wiedzy z zakresu prawa nie tylko mogli, a wręcz powinni skorzystać z fachowej pomocy prawnej, tak jak uczynili to na etapie niemniejszego postępowania. Pomoc profesjonalnych pełnomocników prawnych jest dziś powszechnie dostępna, a i liczne instytucje oferują takową pomoc w sposób bezpłatny. Nadto do rozwiania ewentualnych wątpliwości w zakresie dalszego postępowania w sprawie, wnioskodawcy mogli także skorzystać z powszechnych źródeł porad prawnych jak specjalistyczne portale internetowe. Jednocześnie Sąd pragnie podkreśli, iż wnioskodawca powinien był się kierować własnym doświadczeniem i zasadami logiki – gdyż jeżeli wnioskodawca P. B. dnia 31 sierpnia 2015 roku złożył przed notariuszem M. P. oświadczenie w przedmiocie odrzucenia spadku po zmarłej matce i wniósł do Sądu wniosek o wyrażenie zgody na złożenie takowego oświadczenia w imieniu małoletniego syna E. B. to oczywistym jest, że po uzyskaniu owej zgody, takowe oświadczenie w przedmiocie odrzucenia spadku w imieniu małoletniego powinno zostać przez niego złożone. Tak jak wnioskodawca uczynił to w swoim imieniu.

W okolicznościach prawy Sąd uznał, że zaniechanie wnioskodawców M. i P. małżonków B., a przedstawicieli ustawowych ich małoletniego syna E. B., które doprowadziło do niezachowania terminu ustawowego sześciu miesięcy do złożenia oświadczenia w imieniu małoletniego wskazuje na zaniechanie wnioskodawców i ich niestaranność. Wobec powyższego Sąd nie znalazł podstaw do skutecznego zatwierdzenia uchylenia się przez małoletniego wnioskodawcę od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku albowiem podstawą może być jedynie działanie pod wpływem błędu lub groźby.

Mając na uwadze powyższe argumenty, Sad oddalił wniosek jako niezasadny.

W konsekwencji oddalenia omawianego wniosku oświadczenie złożone przez przedstawiciela ustawowego w imieniu małoletniego wnioskodawcy o odrzuceniu spadku po spadkodawcy nie wywołuje skutków prawnych.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c., obciążając nimi uczestników w zakresie przez nich poniesionym.

SSR Grzegorz Korfanty